

Joc nou

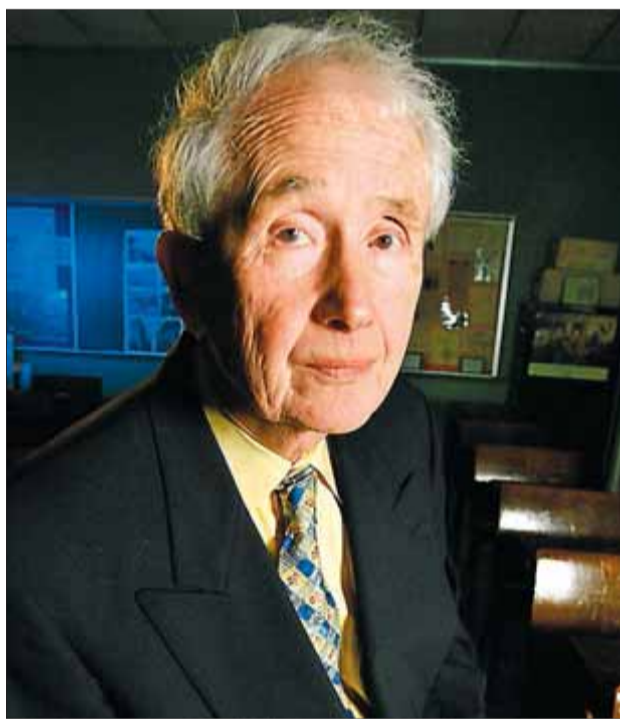
El professor i l'alumne

Dos llibres ens parlen del món de l'ensenyament, un des de la banda del mestre, 'El professor' (Bromera), de Frank McCourt, i l'altre des de la banda de l'alumne, 'Mi colegio' (Península), de Luis Antonio de Villena • **Emili Teixidor**

A vegades, l'atzar de les lectures fa que dues obres coincidents presentin al lector els dos cantons, les dues visions, del mateix problema. M'ha passat amb *El professor* (Bromera), de Frank McCourt, i *Mi colegio* (Península) del poeta Luis Antonio de Villena. I encara hi podríem afegir la nova edició de *Les tribulacions de l'alumne Törless*, de Mussil, a Proa, en traducció revisada de Jordi Llobet, però deixem el clàssic per a una altra ocasió.

La primera és la visió de l'ensenyament des del punt de vista del professor; la segona, la de l'alumne. Totes dues es construeixen amb els records, la primera amb més ficció –suposo– que l'altra, volgudament autobiogràfica. Les dues, escrites en estil directe, en primera persona i amb el protagonista que porta el mateix nom que signa l'obra, però *El professor* té més peripècies i exemples pràctics, té més voluntat de ser novel·la, i la segona es limita estrictament a uns fets i uns anys concrets, i res més.

Són com la cara i la creu de la mateixa moneda: l'ensenyament. La narració del professor és fonamentalment optimista, engrescadora i, com diu la contracoberta "un merescut home-

Frank McCourt i Luis Antonio de Villena han escrit dos llibres sobre l'ensenyament. MIKE SEGAR / REUTERS I MONDELO / EFE

natge a l'ensenyament d'arreu del món". La de l'alumne, és més aviat pessimista, i limitada a un ambient i un temps, la dels anys de batxillerat en un col·legi religiós determinat i amb el clima enrarit del franquisme i del nacionalcatolicisme que ho envolta tot.

Autor del *best seller* *Les cendres d'Angela*, Frank McCourt, ens parla d'un immigrant irlandès que treballa al moll i fa oficis manuals diversos, fins i tot a l'exèrcit, abans d'estudiar amb esforç i arribar a professor d'uns

nois difícils en edats difícils, en un institut públic. L'estil directe, ràpid i gràfic, enganxa el lector i les anècdotes professionals són, en general, bons exemples de com resoldre els problemes d'atenció a la classe i de com l'entusiasme del mestre per l'assignatura pot fer petits miracles. Pel meu gust, i això és un defecte meu, trobo que abusa un pèl de la proximitat amb el lector, que sol·licita massa sovint la seva complicitat, i això li fa perdre distància i l'allunya del gran fresc novel·lesc per

acostar-lo massa a la confessió un xic enganxosa, que segur que és el que agrada a molts lectors perquè els dóna la impressió de trobar-se immersos en la història. Però hi ha tot d'observacions i situacions interessants i molt útils per als mestres.

Luis Antonio de Villena és poeta i autor d'una colla de novel·les i assajos en què s'interessa pel "bell tenebrós" –per dir-ho amb el títol d'una obra seva– i en una de les darreres, *Patria y sexo*, a

Seix i Barral, tocava un tema semblant al del llibre que comentem, només que allà els religiosos del col·legi eren el falangistes del Frente de Juventudes. Aquí, l'escenari és el col·legi més elitista de Madrid, niu de dirigents, on han passat alumnes com ara Javier Solana, Rubalcaba, Juan Luis Cebrián... i molts altres, entre els quals hi ha Fernando Savater i José María Aznar, amb qui va coincidir de més o menys lluny al centre, i que protagonitzen un parell de capítols. L'autor re-

A l'obra de McCourt hi ha observacions i situacions útils per als mestres

corda amb tristesa i un cert ressentiment aquells anys i aquell lloc, i per això es converteix en un testimoni de primera mà de la cara amagada, de la zona d'ombra, de la pedagogia oficial i de l'optimisme professoral. Les pàgines dedicades al que avui se'n diu de manera absurda *bullying* i que aquí sempre se n'ha dit *cap d'esquila* –perquè el fenomen és tan vell com el naixement de l'escola–, són reveladores i colpidores, i poden ajudar a entendre molts detalls als mestres i psicòlegs. També el capítol dedicat a la pedofília i moltes observacions més. L'estil de l'autor, elegant i clar, fa plaent la lectura.

Tots dos autors estarien d'acord quan l'irlandès diu: "Tot el que duia al cap era de segona mà, com la maleta: el catolicisme, la trista història d'Irlanda, una lletania de sofriment i martiri que m'havien matxucat capellans, mestres i pares que no coneixien res millor". Tots dos han passat comptes.

Illes perdudes

Miquel de Palol

La voluntat d'existir

Fa uns anys, no gaires, vaig assistir a la presentació d'un llibre en la qual un dels oficiants, Òscar Tusquets si la memòria no em falla, va formalitzar una idea que fa temps que plana i pren forma al damunt de la realitat de l'art en general. En una societat en què la comunicació és una generalitat en què s'acullen, a més de l'art mateix, una gran part de les

manifestacions humanes, la mateixa obra d'art, en el seu germen, en totes les fases i tots els aspectes de seva manifestació, conté plenament incorporats els elements necessaris per a la seva promoció, en tots els aspectes: presentació, edició, propaganda. I tot el que no sigui això, és descontrol i antigor.

En la literatura, cal bastir un artefacte literari en funció de la solapa del llibre? No, seria exa-

Òscar Tusquets va formalitzar una idea que plana en la realitat de l'art

gerat, i en tot cas propi de pillets desproveïts d'aspiracions literàries. L'eslògan, la solapa, l'encapçalament i el contingut de l'entrevista, la imatge de la coberta fins i tot, no poden tenir una categoria ontològica superior a la del text. Però no sembla fora de lloc imaginar que en un futur gairebé a tocar, els autors acabin fent del text i dels elements promocionals una única operació intel·lectual.